

Nr 50.

Ankom till riksdagens kansli den 20 maj 1926 kl. 12 m.

Bevillningsutskottets betänkande, i anledning av väckt motion om tullfrihet för karbidkväve m. fl. gödningsämnen.

(1:a avd.)

I en inom andra kammaren väckt, till bevillningsutskottet hänvisad motion, nr 267, har herr Nilsson i Hörby hemställt, »att riksdagen måtte besluta, att följande tulltaxans rubriker erhålla denna lydelse: 1228. Karbidkväve (kalkkväve) fri. 1229. Superfosfat fri, samt att kalksalpeter av B. A. S. F., vari ingår ammoniumnitrat, måtte hänföras till tulltaxans rubrik 1227, norgesalpeter».

Till stöd för förslaget, som avser, att tullfrihet måtte stadgas för de i motionen angivna gödningsämnena, har motionären till en början anfört följande.

Kostnaderna för det svenska jordbruket för att genom konstgödsling av jorden hålla den i högsta möjliga kultur och därmed uppnå bästa möjliga avkastning belöpte sig till högst avsevärda belopp. Det måste anses såsom ett ej endast enskilt jordbrukareintresse, att dessa konstgödselmedel icke onödigt fördyrades och deras användning i följd därav inskränktes. I stort sett åtnjöte även de konstgödselmedel, av vilka det svenska jordbruket vore i behov, tullfrihet. Sålunda vore kali, chile- och norgesalpeter tullfria.

Rörande vad motionären i övrigt anfört får utskottet, i den mån redogörelse icke lämnas här nedan, hänvisa till motionen.

Rubrikerna 1227, 1228 och 1229 i tulltaxan hava för närvarande följande lydelse:

Utskottet.
Gällande
bestämmelser.

		Kvantitet för tullbe- räkningen.	Tullsats.
			Kronor öre
1227.	Chilesalpeter (natriumnitrat); norgesalpeter (kalciumnitrat); stassfurterkalisalter, ej särskilt nämnda, även raffinerade; samt tomasfosfat och omalen s. k. tomasslagg	—	fria.
1228.	Karbidkväve (kalkkväve)	100 kg.	5 —
1229.	Superfosfat	100 kg.	— 10

Utskottet, som vid behandlingen av förevarande motion anlitat byråchefen i generaltullstyrelsen T. Alsén såsom sakkunnig, upptager i det följande frågorna om tullfrihet för de i motionen angivna gödningsämnen var för sig.

*Karbid- eller
kalkkväve
samt kalcium-
karbid.*

Utskottet.

I det betänkande (nr 46), som utskottet denna dag avgivit angående Kungl. Maj:ts proposition nr 224 med förslag till vissa av den mellan Sverige och Tyska riket avslutade handels- och sjöfartstraktaten föranledda ändringar i gällande tulltaxa, har utskottet för karbidkväve (kalkkväve) tillstyrkt en tullnedsättning till 2 kronor 50 öre för 100 kilogram. Någon ytterligare nedsättning av sistnämnda tullsats kan utskottet icke förorda.

Däremot har utskottet ansett, att en sänkning av tullen å karbidkväve påkallar ändring av tullsatsen vid en annan rubrik i tulltaxan, nämligen rubriken 1170, som upptager, jämte en annan artikel, kalciumkarbid.

1906 års tulltaxekommitté anförde i sitt den 3 maj 1909 avgivna betänkande rörande sistnämnda båda artiklar, efter att hava omnämnt och motiverat att kalciumkarbid i kommitténs förslag upptagits med en tullsats av 5 öre per kilogram, motsvarande, enligt uppgift, 20 à 25 procent av värdet, följande.

Karbid- eller kalkkväve vore ett nytt gödslingsmedel, som syntes kunna i tillräcklig mängd för landets behov erhållas inom landet, om den inhemska tillverkningen erhöle verksamt skydd mot den utländska konkurrens, som vore att emotse. Tillverkningen skedde på ett med framställning av kalciumkarbid likartat sätt, och, enligt vad kommittén från sakkunnigt håll erfarit, syntes det vara lämpligt att åsätta karbidkväve tull till samma belopp som kalciumkarbid. Visserligen vore denna tullsats avsevärd i betraktande därav, att priset å karbidkväve enligt uppgift utgjorde allenast 18 à 25 öre per kilogram, men den syntes icke öva nämnvärd inverkan på den inhemska varans pris, som reglerades av priset å det kväverikare ämnet chilesalpeter.

I enlighet med 1906 års tulltaxekommittés förslag har i gällande tulltaxa för kalciumkarbid, varmed bariumkarbid likstälts, och karbid- eller kalkkväve stadgats en tull av 5 öre för kilogram.

Den nuvarande tullen å karbidkväve har således bestämts till samma belopp som tullen å kalciumkarbid på grund av det likartade sätt, på vilket de båda artiklarna framställas. Av nämnda skäl har utskottet ansett den föreslagna nedsättningen av tullen å karbidkväve böra föranleda motsvarande nedsättning av tullen å kalciumkarbid och den därmed i tulltaxan jämställda artikeln bariumkarbid, rubriken 1170, varför utskottet, med begagnande av den befogenhet att väcka förslag i bevillningsfrågor, som jämlikt § 40 riksdagsordningen tillkommer utskottet, i sin hemställan upptager förslag härom.

*Superfosfat.
Historik.*

Frågan huruvida superfosfat bör vara belagt med tull har vid flera tillfällen förevarit inom riksdagen. Efter att 1888, 1892, 1896 och 1897 års

riksdagar avslagit framlagda förslag om upphävande av tullfriheten för superfosfat och införande av en tull av, vid 1888 och 1896 års riksdagar 50 öre och vid 1892 och 1897 års riksdagar 25 öre för 100 kilogram, åsattes superfosfat enligt beslut av 1898 års riksdag en tull av 25 öre för 100 kilogram. Förslag om upphävande av den sålunda beslutade tullsatsen väcktes sedermera vid 1901, 1904 och 1906 års riksdagar utan att vinna riksdagens bifall. I anledning av ett vid 1913 års riksdag väckt förslag om tullfrihet beslöt emellertid riksdagen, på hemställan av bevillningsutskottet (betänkande nr 20), en nedsättning av tullen å superfosfat till 10 öre för 100 kilogram. Till stöd för sitt förslag anförde utskottet bland annat följande.

Utskottet hade funnit det vara ådagalagt, att den då gällande tullavgiften å superfosfat verkade betungande för jordbruket i vårt land, utan att den kunde anses oumbärlig för skyddande av svensk industri. Det syntes emellertid utskottet, att försiktighetsskäl talade för att icke tullen då helt och hållet upphävdes, utan att den i stället nedsattes till lämpligt belopp, samt att en tullsats av 10 öre för 100 kilogram — på samma gång som den ej gärna borde kunna bli i nämnvärd mån kännbar för jordbruket — dock skulle bjuda ett fullt tillräckligt skydd för superfosfatindustriens intressen.

Sedan år 1913 har frågan om ändring av tullen å superfosfat varit föremål för riksdagens prövning endast en gång, nämligen år 1921 i anledning av väckta motioner om förhöjning av åtskilliga industritullar, vilka motioner emellertid, i enlighet med bevillningsutskottets hemställan (betänkande nr 4), icke föranledde någon riksdagens åtgärd. Tullen å superfosfat är sålunda för närvarande 10 öre för 100 kilogram.

I motiveringen till sitt förslag har motionären särskilt framhållit, att ifrågakvarande tull utgjorde en skäligen oväsentlig men till synes helt meningslös pålaga.

Motionen.

Den nuvarande tullen å superfosfat, 10 öre för 100 kilogram, saknar enligt utskottets mening betydelse för den svenska industrien å området. Vid angivna förhållande och då varans tullbeskattning i vissa fall kan för importören medföra extra kostnader för tullbevakning och arbetsbiträde vid tullbehandlingen, har utskottet ansett sig böra tillstyrka tullens borttagande.

Utskottets yttrande.

Jämlikt § 1 a) tulltaxeunderrättelserna gäller, att vara, som utgör en blandning av beståndsdelar, hänförliga till taxerubriker med olika tullsatser, skall, om icke någon beståndsdel drager värdetull, tullbehandlas lika med den beståndsdel, som är underkastad högsta tullavgiften, därvid emellertid beståndsdelar, som förekomma endast i obetydlig mängd och icke väsentligen inverka på varans beskaffenhet, skola lämnas utan avseende, för så vitt de icke utgöras av sprit eller eter eller ock avsikt skäligen kan förutsättas att medelst deras inblandning undandraga dem belöpande tullavgift.

Kalksalpeter.

Utskottets yttrande.

Den i motionen omförmälda tyska kalksalpetern (B. A. S. F.) innehåller såsom huvudsaklig beståndsdel kalciumnitrat, som enligt taxerubriken 1227 är tullfritt, samt därjämte ammoniumnitrat, som i undersökta prover befunnits utgöra ungefär 5 procent. Generaltullstyrelsen, som ansett sistnämnda kväverika beståndsdel väsentligen inverka på varans beskaffenhet, har i förekomna tullbehandlingsmål med stöd av nyssberörda stadgande i tulltaxeunderrättelserna beslutat, att ifrågavarande gödningsämne skall tullbehandlas såsom ammoniumnitrat enligt tulltaxerubriken 1152 med en tull av 10 öre för kilogram.

Motionären har, under framhållande att nämnda tull vore för jordbruket betungande, föreslagit, att ifrågavarande slag av kalksalpeter skulle, oaktat detsamma innehölle ammoniumnitrat, tullbehandlas såsom norgesalpeter (kalciumnitrat) enligt tulltaxerubriken 1227 och därmed bliva tullfritt. Sedan motionen avgivits, har, enligt vad utskottet inhämtat, nu förevarande spörsmål kommit i ett nytt läge, i det att regeringsrätten meddelat utslag i två mål, i vilka generaltullstyrelsens beslut av nyss angivna innebörd överklagats, samt därvid ogillat den av styrelsen tillämpade tullbehandlingen. I båda de åsyftade målen hade partier av en vara, benämnd kalksalpeter B. A. S. F. och innehållande omkring 5 procent ammoniumnitrat, av vederbörande lokala tullmyndigheter attesterats enligt tulltaxans rubrik 1152 med, såsom nämnts, tull av 10 öre för kilogram. Häröver hade importörerna anfört besvär hos generaltullstyrelsen under yrkande om tullbehandling enligt rubriken 1227 med tullfrihet. Styrelsen hade gillat den verkställda tullbehandlingen. I besvären hos Kungl. Maj:t hade importörerna fullföljt sin talan. Med ändring av överklagade besluten förklarade regeringsrätten varupartierna böra med tillämpning av tulltaxerubriken 1227 åtnjuta tullfrihet.

I likhet med motionären har utskottet ansett skäligt, att ifrågavarande gödningsämne hänföres till rubriken 1227 med tullfrihet.

Till följd av regeringsrättens ovannämnda utslag hänföres numera kalksalpeter, därest ammoniumnitrat däri icke ingår i större myckenhet än omkring 5 procent, till rubriken 1227 och det torde icke vara uteslutet, att kalksalpeter även med en något högre halt ammoniumnitrat kan utan ändring i tulltaxan komma att tullbehandlas enligt sistnämnda rubrik. Emellertid är det ifrågavarande gödningsämnets halt av ammoniumnitrat växlande. Med hänsyn härtill samt för att undanröja varje tvekan vid tullbehandlingen har utskottet ansett lämpligt, att det i tulltaxerubriken 1227 uttryckligen anges, att till densamma skall hänföras kalksalpeter, innehållande högst 10 procent ammoniumnitrat. För sådant ändamål framlägger utskottet förslag till ändring av nämnda tulltaxerubrik.

Under återopande av vad ovan anförts får utskottet hemställa,

Hemställan.

A) att riksdagen måtte, i anledning av herr Nilssons i Hörby förevarande motion II: 267, om tullfrihet för karbidkväve m. fl. gödningsämnen, besluta,

1) att rubriken 1229 i gällande tulltaxa skall hava följande ändrade lydelse:

	Kvantitet för tullberäkningen.	Tullsats.
		Kronor öre
1229. Superfosfat	—	fritt.

2) att rubriken 1227 i gällande tulltaxa skall hava följande ändrade lydelse:

	Kvantitet för tullberäkningen.	Tullsats.
		Kronor öre
1227. Chilesalpeter (natriumnitrat); norgesalpeter och annan kalksalpeter (kalciumnitrat), även med en halt av högst 10 procent ammoniumnitrat; stassfurterkalisalter, ej särskilt nämnda, även raffinerade; samt tomasfosfat och omalen s. k. tomasslagg	—	fria.

B) att vad i herr Nilssons i Hörby under A) omnämnda motion hemställts rörande rubriken 1228 i gällande tulltaxa måtte anses besvarat genom vad utskottet i sitt betänkande nr 46 hemställt i fråga om sistnämnda rubrik;

Med begagnande av sin befogenhet att väcka förslag i bevillningsfrågor får utskottet tillika hemställa,

C) att riksdagen måtte besluta, att rubriken 1170 i gällande tulltaxa skall hava följande ändrade lydelse:

	Kvantitet för tullbe- räkningen.	Tullsats.
		Kronor öre
1170. Kalciumkarbid och bariumkarbid	100 kg.	2 50

Stockholm den 20 maj 1926.

På bevillningsutskottets vägnar:

ERIK RÖING.

Närvarande: herrar Röing, Johan Nilsson i Kristianstad, Rune*, Bårg*, Pers, Björnsson*, Borell*, Johan Bergman, Jönsson i Boa, Hedlund i Östersund, Bengtsson i Kullen, Jönsson i Slätåker, Ericson i Obergå, Åström, Björklund*, Nylander, Olsson i Gävle, Elof Ljunggren*, Granath* och Nilsson i Hörby*.

* Icke närvarit vid justeringen av betänkandet.